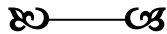

ความพร้อมศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนเศรษฐกิจ

จากฐานรากตามแนวทางการปลูกสวนเศรษฐกิจ*

READINESS OF COMPETENCIES IN ECONOMIC GARDENING CONCEPT OF LOCAL ADMINISTRATION ORGANIZATIONS

กฤษฎา ประชุมราศี, ศิริศักดิ์ เหล่าจันทาม, กฤษวรินทร์ โล่ห์วัชรินทร์,
วิษณุ สุมิตสวรรณ, ณรงค์เดช มหาศิริกุล, ปานปิ่น รonghanam, พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์

Krisada Prachumrasee, Sirisak Laochankham, Grichawat Lowatcharin,
Vissanu Zumitzavan, Narongdet Mahasirikul, Panpun Ronghanam, Peerasit Kamnuansilpa

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khon Kaen University

Corresponding Author E-mail: sirisaklao@kku.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดอันดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในมิติของศักยภาพความพร้อมในการสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางการปลูกสวนเศรษฐกิจ ใช้วิธีการสำรวจ แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล หน่วยในการวิเคราะห์ใช้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผู้บริหารจาก 72 หน่วยงานเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิเคราะห์โดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าสถิติร้อยละ และข้อมูลในส่วนของคุณค่าด้านทัศนคติ การตระหนักรู้ถึงบทบาทหน้าที่ขององค์กรกับการดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกับการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากนำมาเรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปน้อยสุด เพื่อแสดงอันดับศักยภาพ

ผลการวิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพความพร้อมในการสนับสนุนเศรษฐกิจฐานราก จากความกระตือรือร้นและการตระหนักของผู้บริหารในบทบาทการเป็นผู้สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางการปลูกสวนเศรษฐกิจ และความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ ในการจัดอันดับศักยภาพความพร้อมการสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางการปลูกสวนเศรษฐกิจ พบว่าใน 10 อันดับแรกประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 ประเภท และมีการกระจายตัวของหน่วยงานทั่วทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทยอย่างใกล้เคียงกัน แต่อย่างไรก็ตามเพื่อให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการสนับสนุนได้อย่างเต็มที่ จำเป็นต้องอาศัย กลไกและการขับเคลื่อนที่เหมาะสมในการปรับปรุงและการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ กฎหมาย และการสนับสนุนด้านงบประมาณ

คำสำคัญ: ศักยภาพ; เศรษฐกิจฐานราก; การปลูกสวนเศรษฐกิจ; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

*Received May 13, 2022; Revised June 1, 2022; Accepted June 1, 2022

Abstract

This article aims to rank local governments in the dimensions of their potential, readiness to support the foundation economy in accordance with the economic gardening practices. Use survey method Data Collection Queries The units in the analysis use local governments. Executives from 72 agencies are key informants, analyzed by descriptive statistics including frequency, percentage statistics, and data in the set of attitude questions. The recognition of the role of the organization with the implementation of activities is in line with the promotion of the foundation economy, taken in order of ascending to the very least. To show potential rankings.

The results of the research revealed that the current local government organizations have the potential to support the grassroots economics according to the economic gardening concept when the dimension of enthusiasm and awareness of local administrative organization executives and the readiness of the existing infrastructure are considered. The ranking of the potential and readiness to support the grassroots economics according to the economic plantation guideline, it was found that the top 10 consisted of 5 types of local government organizations and were distributed throughout the 4 regions of Thailand similarly. However, for the local government organization to be able to fully support, the appropriate mechanisms and drives are needed to improve and manage policies, regulations, legislation, and budgetary support.

Keywords: Potential; Grassroots Economics; Economic Gardening; Local Administration Organization

บทนำ

ความเหลื่อมล้ำและความยากจนเป็นปัญหาสำคัญของโลกและเป็นบ่อเกิดของปัญหาอื่นอีกนับไม่ถ้วน (ฐิตินาถ ภูมิถาวร, 2564) รวมไปถึงประเด็นการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ที่อาจก่อให้เกิดปัญหาด้านแรงงานและด้านเศรษฐกิจ (ชัยพัฒน์ พุฒซ้อน และ กนต์พัฒน์ พรศิริวัชรสิน, 2561; สามารถ ใจเตี้ย, 2562) ในระยะหลายปีที่ผ่านมา มีกระแสเรียกร้องให้มีการปฏิรูปโครงสร้างระบบเศรษฐกิจเพื่อลดความเหลื่อมล้ำมากขึ้นเรื่อย ๆ ทฤษฎีหนึ่งที่มีผู้เสนออย่างแพร่หลาย และมองว่า เป็นกลไกสำคัญในการแก้ปัญหา

ความเหลื่อมล้ำ คือ แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานราก (Grassroots Economics) ซึ่งหมายถึง ระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน มีคุณธรรม และเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (Seyfang & Smith, 2007) เศรษฐกิจระดับฐานรากเป็นการดำเนินการแบบล่างขึ้นบน (Bottom-Up) ซึ่งในทางทฤษฎีเป็นวิธีที่ง่ายและมีโอกาสสำเร็จสูงกว่าในการกระจายความมั่งคั่ง เพราะปัจจัยในการพัฒนาต่าง ๆ มีอยู่ในท้องถิ่น

ถึงแม้ว่าประเทศไทยได้มีนโยบายการกระจายอำนาจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจังนับตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน แต่ทว่าในทางปฏิบัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในขอบเขตที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่ได้ (จรัส สุวรรณมาลา, 2558; ธัญญพัทธ์ ภูริพิณิศนันท์, 2565) ซึ่งโดยส่วนใหญ่รัฐบาลกลางเป็นผู้มีหน้าที่หลักในการตัดสินใจและกำหนดรูปแบบการบริการสาธารณะ โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเพียงผู้จัดทำหรือให้บริการสาธารณะ ดังนั้นในทางปฏิบัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการตัดสินใจในการจัดทำบริการสาธารณะเพียงบางเรื่องเท่านั้น ท้องถิ่นไม่สามารถกำหนดมาตรการการแข่งขันและการลงทุนต่าง ๆ โดยการให้แรงจูงใจทางการเงินหรือทางด้านภาษีมาสนับสนุนหรือส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น (ศิกานต์ อิสสระชัยยศ, 2559; ธีรภัทร์ เศรษฐวงศ์ และพีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์, 2564)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การที่จะพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เติบโตอย่างยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลดีอย่างยิ่งต่อการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำภายในประเทศไทย เรามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีนโยบายที่จะยกระดับการให้บริการสาธารณะและการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานราก ซึ่งในนานาอารยประเทศใช้แนวคิดในการสร้างและพัฒนาเศรษฐกิจ ที่เรียกว่า แนวคิดการปลูกสวนเศรษฐกิจ (Economic Gardening) ซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ของการพัฒนาเศรษฐกิจที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นรูปแบบที่มีความมั่นคง ยั่งยืนและส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (Barrios & Barrios, 2004) ได้ดีกว่ารูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจแบบรวมศูนย์ ซึ่งมีวิธีการค้นหาและใช้ศักยภาพที่จำเป็นต่อการดำเนินการตามแนวทางนี้ ได้หลากหลายรูปแบบ ตัวอย่างหนึ่งซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในประเทศต่าง ๆ คือ การสร้างพันธมิตรความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย เมือง และชุมชน แนวคิดการปลูกสวนเศรษฐกิจ เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องและเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานรากของประเทศต่าง ๆ ที่พัฒนาแล้ว สำหรับประเทศที่มีระบบการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจ อย่างเช่นประเทศไทย การกำหนดยุทธศาสตร์ในทุกมิติและในทุกขั้นตอนของการพัฒนาเศรษฐกิจจะถูกกำหนดจากส่วนกลาง แม้แต่ในเรื่องพื้นฐานหรือขั้นตอนแรกของการ

พัฒนาเศรษฐกิจ อันได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแต่ละพื้นที่ที่ถูกกำหนดมาเพื่อรองรับการลงทุนภาคธุรกิจ โดยเฉพาะเพื่อรองรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) นักวิชาการในยุคปัจจุบันจึงได้นำแนวคิดนี้มาพัฒนาต่อยอดและเสนอทางออกว่า ชุมชนท้องถิ่นทุกแห่งจะต้องพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนพื้นฐานของศักยภาพและทรัพยากรของตนเองตามแนวทางการปลุกสวนเศรษฐกิจ

คณะผู้วิจัยเห็นว่าตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางการปลุกสวนเศรษฐกิจจะสามารถช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำลงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากประชาชนได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตน ดังนั้นศักยภาพความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานรากตามแนวทางการปลุกสวนเศรษฐกิจจึงถูกสำรวจและจัดอันดับในงานวิจัยนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อจัดอันดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในมิติของศักยภาพความพร้อมในการสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานรากตามแนวทางการปลุกสวนเศรษฐกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการมุ่งสำรวจและจัดอันดับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทและผลงานทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานราก วิธีการสำรวจ (Survey Design) ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประชากร

ประชากรในงานวิจัยนี้ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7,850 แห่งทั่วประเทศ แบ่งเป็นรูปแบบทั่วไป และรูปแบบพิเศษ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับรูปแบบทั่วไป และ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา สำหรับรูปแบบพิเศษ ในงานวิจัยนี้มุ่งเน้นเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป ดังนั้นกรอบการเลือก (Sampling Frame) จึงถูกกำหนดเพื่อเลือกเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปซึ่งมีจำนวน 7,848 แห่งทั่วประเทศไทย

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling Technique) โดยแบ่งประเทศออกเป็น 4 ภาค ตามหลักการแบ่งภาคของสำนักงานสถิติแห่งชาติ จากนั้นเลือกจังหวัดจำนวน 4 จังหวัดของแต่ละภาค โดยใช้การ

เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) (Zumitzavan, 2020; Zumitzavan, 2022) และในแต่ละจังหวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทละ 1 แห่ง ถูกเลือก ซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งสิ้นจังหวัดละ 5 ประเภท กล่าวคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจาก 4 ภาคคิดเป็น 16 จังหวัด ๆ ละ 5 ประเภท รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 80 แห่ง อย่างไรก็ตามในการดำเนินการจริงสามารถเก็บข้อมูลได้เพียง 72 แห่งจาก 28 จังหวัดดังตารางที่ 1 เหตุผลอันเนื่องมาจากวิกฤติการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้บางหน่วยงานไม่สะดวกที่จะเข้าร่วมในการให้ข้อมูล

ตารางที่ 1 ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสำรวจจำแนกตามประเภท

ประเภท	ภาค	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	รวม
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	จำนวน	16	20	26	14	76
	กลุ่มตัวอย่าง	4	3	3	3	13
	ร้อยละ	25.00	15.00	11.54	21.43	17.11
เทศบาลนคร	จำนวน	6	5	11	8	30
	กลุ่มตัวอย่าง	5	3	3	4	15
	ร้อยละ	83.33	60.00	27.27	50.00	50.00
เทศบาลเมือง	จำนวน	30	37	84	36	187
	กลุ่มตัวอย่าง	3	4	3	4	14
	ร้อยละ	10.00	10.81	3.57	11.11	7.49
เทศบาลตำบล	จำนวน	518	847	867	305	2,237
	กลุ่มตัวอย่าง	3	4	3	4	14
	ร้อยละ	0.58	0.47	0.35	1.31	0.63
องค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	1,058	2,058	1,377	827	5,320
	กลุ่มตัวอย่าง	4	4	4	4	16
	ร้อยละ	0.38	0.19	0.29	0.48	0.30
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	1,628	2,967	2,065	1,190	7,850
	กลุ่มตัวอย่าง	20	18	16	18	72
	ร้อยละ	1.23	0.61	0.77	1.51	0.92

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วยทั้งหมด 6 ส่วน ได้แก่ 1) พื้นที่และประเภทขององค์กร 2) ชีตความสามารถและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) แผนกลยุทธ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก 4) รูปแบบการร่วมทุน 5) เครือข่ายและความร่วมมือของหน่วยงานกับหน่วยงานอื่น และ 6) การประเมินความพร้อมในการยกระดับคุณภาพชีวิต โดยใช้วิธีการ

สัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญผ่านแบบสอบถาม (Questionnaire Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในส่วนชุดคำถามด้านทัศนคติ การตระหนักรู้ถึงบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากถูกนำมาจัดการตามกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics Workflow) โดยเริ่มตั้งแต่การประเมินข้อมูล และทำการเตรียมข้อมูลให้พร้อมก่อนการวิเคราะห์ หรือที่เรียกว่า การทำความสะอาดและแปลงข้อมูล (Clean and Transform) เพื่อจัดการกับ Missing Value และแปลงข้อมูลให้อยู่ในชนิดข้อมูลที่เหมาะสม จากนั้นข้อมูลเหล่านี้จะถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS version 28.0 ในพจน์ของ ค่าความถี่ และ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และอันดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในมิติของศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางการปลูกสวนเศรษฐกิจ (Economic Gardening) ถูกนำมาจัดเรียงลำดับตามคะแนนมากที่สุดไปน้อยสุด

ผลการวิจัย

ความพร้อมในการสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานรากตามแนวทางการปลูกสวนเศรษฐกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการสำรวจความคิดเห็นและพฤติกรรมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 72 แห่งทั่วประเทศเกี่ยวกับขีดความสามารถและบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานราก สามารถจำแนกประเภทขององค์กรเปรียบเทียบกับจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 7,850 แห่งทั่วประเทศ

ผลลัพธ์ที่ได้จากการสำรวจขีดความสามารถและบทบาท ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานราก โดยการสอบถามและสัมภาษณ์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 72 แห่งทั่วประเทศพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกะดับมีความตระหนัก หรือมีการให้ความสำคัญในบทบาทของการพัฒนาเศรษฐกิจสูงถึงร้อยละ 95.7 นอกจากนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีความพร้อมในการรับบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจร้อยละ 97.1 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการเติบโตทางเศรษฐกิจในทุกวันนี้มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการสร้างเศรษฐกิจฐานรากร้อยละ 88.9 มีความพร้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 90.0 ความพร้อมด้านทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 74.3 และด้าน

แรงงานที่มีทักษะ ร้อยละ 70 แต่อย่างไรก็ตาม ในการบริหารจัดการท้องถิ่นผ่านกลยุทธ การปลุกสวนเศรษฐกิจนั้นต้องอาศัยการปรับปรุงและการจัดการด้านนโยบาย ระเบียบ และกฎหมาย ร้อยละ 85.7 การสนับสนุนงบประมาณถูกจัดลำดับให้มีความสำคัญรองลงมา คิดเป็น ร้อยละ 78.6

อันดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในมิติของศักยภาพความพร้อมในการสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานรากตามแนวทางการปลุกสวนเศรษฐกิจ

ผลการจัดอันดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 72 แห่งจาก ตารางที่ 2 สังเกตได้ว่าในกลุ่มของ 10 อันดับแรก ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นที่มีศักยภาพความพร้อมในการสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานรากตามแนวทางการ ปลุกสวนเศรษฐกิจมากที่สุดนั้น ประกอบไปด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 ประเภท และมีการกระจายตัวของทั้ง 4 ภูมิภาคอย่างใกล้เคียงกัน โดยแบ่งเป็น ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 2 แห่ง ได้แก่จังหวัด อุดรธานี ภาคกลางจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ จังหวัดนครปฐมและนนทบุรี ภาคเหนือ จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ พิษณุโลก และ ลำปาง และ ภาคใต้จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สงขลา และตรัง

ตารางที่ 2 ผลการจัดอันดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มตัวอย่าง

อันดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	ภาค	คะแนน
1	เทศบาลนครอุดรธานี	อุดรธานี	ตอ./เหนือ	56
2	เทศบาลเมืองไโรซิง	นครปฐม	กลาง	53
3	เทศบาลนครนนทบุรี	นนทบุรี	กลาง	52
4	องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก	พิษณุโลก	เหนือ	46
5	เทศบาลตำบลแม่เกาะ	ลำปาง	เหนือ	44
6	เทศบาลนครหาดใหญ่	สงขลา	ใต้	43
7	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา	สงขลา	ใต้	42
8	เทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำ	อุดรธานี	ตอ./เหนือ	42
9	เทศบาลนครตรัง	ตรัง	ใต้	41
10	องค์การบริหารส่วนตำบลร่องเคาะ	ลำปาง	เหนือ	41
11	เทศบาลเมืองพิบูลย์สังหาร	อุบลราชธานี	ตอ./เหนือ	41
12	เทศบาลเมืองเขลางค์นคร	ลำปาง	เหนือ	40
13	เทศบาลตำบลวัดประดู่	สุราษฎร์ธานี	ใต้	39
14	เทศบาลเมืองนครพนม	นครพนม	ตอ./เหนือ	38
15	เทศบาลเมืองอรัญญิก	พิษณุโลก	เหนือ	38
16	เทศบาลนครเชียงรายได้	เชียงราย	เหนือ	37
17	องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย	เชียงราย	เหนือ	37
18	เทศบาลนครขอนแก่น	ขอนแก่น	ตอ./เหนือ	37
19	เทศบาลเมืองตรัง	ตรัง	ใต้	37
20	เทศบาลเมืองทุ่งสง	นครศรีธรรมราช	ใต้	36

อันดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	ภาค	คะแนน
21	เทศบาลนครเชียงใหม่	เชียงใหม่	เหนือ	36
22	เทศบาลเมืองอโยธยา	พระนครศรีอยุธยา	กลาง	35
23	เทศบาลตำบลไร่ไว	ภูเก็ต	ใต้	34
24	องค์การบริหารส่วนตำบลพะยอม	พระนครศรีอยุธยา	กลาง	34
25	เทศบาลตำบลเนินกุ่ม	พิษณุโลก	เหนือ	34
26	เทศบาลตำบลอ้อมใหญ่	นครปฐม	กลาง	34
27	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม	นครปฐม	กลาง	34
28	เทศบาลนครนครสวรรค์	นครสวรรค์	เหนือ	33
29	องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง	ลำปาง	เหนือ	33
30	องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง	ระยอง	กลาง	32
31	เทศบาลนครพิษณุโลก	พิษณุโลก	เหนือ	31
32	องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง	ระยอง	กลาง	30
33	องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี	อุดรธานี	ตอ./เหนือ	30
34	เทศบาลตำบลพิมาย	นครราชสีมา	ตอ./เหนือ	30
35	เทศบาลเมืองตราด	ตราด	กลาง	29
36	เทศบาลเมืองมหาสารคาม	มหาสารคาม	ตอ./เหนือ	29
37	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์	นครสวรรค์	กลาง	29
38	องค์การบริหารส่วนตำบลช่องเม็ก	อุบลราชธานี	ตอ./เหนือ	29
39	องค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง	เชียงราย	เหนือ	28
40	เทศบาลนครนครศรีธรรมราช	นครศรีธรรมราช	ใต้	28
41	เทศบาลตำบลทับมา	ระยอง	กลาง	27
42	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร	สกลนคร	ตอ./เหนือ	27
43	องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่	เชียงใหม่	เหนือ	27
44	เทศบาลนครระยอง	ระยอง	กลาง	27
45	เทศบาลเมืองเมืองท่าข้าม	สุราษฎร์ธานี	ใต้	26
46	องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม	มหาสารคาม	ตอ./เหนือ	26
47	เทศบาลนครแม่สอด	ตาก	เหนือ	26
48	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง	พิษณุโลก	เหนือ	25
49	เทศบาลตำบลสันทรายหลวง	เชียงใหม่	เหนือ	25
50	เทศบาลนครนครราชสีมา	นครราชสีมา	ตอ./เหนือ	25
51	เทศบาลตำบลพนมรุ้ง	นครราชสีมา	ตอ./เหนือ	24
52	เทศบาลเมืองแม่โจ้	เชียงใหม่	เหนือ	24
53	องค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาว	ภูเก็ต	ใต้	23
54	เทศบาลนครแหลมฉบัง	ชลบุรี	กลาง	23
55	เทศบาลตำบลบางปะอิน	พระนครศรีอยุธยา	กลาง	23
56	เทศบาลตำบลฉวาง	นครศรีธรรมราช	ใต้	22
57	องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่	กระบี่	ใต้	21
58	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหอม	สกลนคร	ตอ./เหนือ	21
59	เทศบาลตำบลแม่สาย	เชียงราย	เหนือ	20
60	องค์การบริหารส่วนตำบลบางเลน	นครปฐม	กลาง	20
61	เทศบาลตำบลกุศดแฮด	สกลนคร	ตอ./เหนือ	19

อันดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จังหวัด	ภาค	คะแนน
62	องค์การบริหารส่วนตำบลภูตาหลวง	ชลบุรี	กลาง	18
63	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ	อุดรธานี	ตอ./เหนือ	17
64	เทศบาลตำบลนาข่า	อุดรธานี	ตอ./เหนือ	17
65	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตอน	เชียงใหม่	เหนือ	17
66	องค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา	พังงา	ใต้	16
67	องค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่	นครราชสีมา	ตอ./เหนือ	16
68	เทศบาลเมืองกระบี่	กระบี่	ใต้	14
69	องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง	นครศรีธรรมราช	ใต้	11
70	องค์การบริหารส่วนตำบลนาง	ตรัง	ใต้	7
71	เทศบาลนครยะลา	ยะลา	ใต้	6
72	องค์การบริหารส่วนตำบลบางไทร	สุราษฎร์ธานี	ใต้	3

อภิปรายผลการวิจัย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในปัจจุบัน มีความตระหนักรู้หรือมีการให้ความสำคัญในบทบาทของการเป็นหน่วยงานสนับสนุนในการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานรากตามแนวทางการปลุกสวนเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวถึงความเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาสนับสนุนโดยรัฐบาลท้องถิ่นและการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ (Bartik & Erickcek, 2014; Bartik, 1991; Lowe, 2014; Lynch, 2004) ยิ่งไปกว่านั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกวันนี้มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นอย่างดี เรียกได้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลมีน้ำไหล ไฟสว่าง ทางดี พร้อมแล้ว แต่อย่างไรก็ตามในการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้อย่างเต็มที่มีนั้น จำเป็นจะต้องมีรูปแบบและกลไกในการขับเคลื่อนที่เหมาะสมเพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากต่อไปได้ ดังนั้นในการบริหารจัดการท้องถิ่นผ่านกลยุทธ์การปลุกสวนเศรษฐกิจนั้น ต้องอาศัยการปรับปรุงและการจัดการกับ นโยบาย ระเบียบ กฎหมาย และการสนับสนุนงบประมาณ เนื่องด้วยสภาพการณ์ของการ เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในทุกวันนี้ แปรเปลี่ยนไปจากอดีตอย่างรวดเร็วและเห็นได้ชัด ระเบียบปฏิบัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถูกตราขึ้น อย่างเหมาะสมและชอบธรรม สภาพการณ์ในอดีต จึงไม่อาจตอบสนองการบริหารจัดการท้องถิ่นใน สังคมปัจจุบันที่มีความซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ได้อย่างครอบคลุม และในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเป็นกิจการที่จำเป็นจะต้องใช้งบประมาณสนับสนุนโครงการ และค่าใช้จ่ายในการตอบแทนบุคลากร

จากผลการจัดอันดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 72 แห่ง สำหรับกลุ่ม 10 อันดับแรก ที่ประกอบไปด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 ประเภทนั้น หมายความว่าไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทใด ต่างก็มีศักยภาพความพร้อมในการในการสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานรากตามแนวทางการปลูกสวนเศรษฐกิจ อีกทั้งข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ศักยภาพความพร้อมไม่ได้ขึ้นกับภูมิภาค นอกจากนี้หากจัดเรียงตามอันดับที่ 1 ของแต่ละประเภทหน่วยงาน สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด พิษณุโลก เทศบาลนครอุดรธานี เทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำ เทศบาลตำบลแม่เมาะ และองค์การบริหารส่วนตำบลร่องเคาะ ตามลำดับ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาศักยภาพความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานรากตามแนวทางการปลูกสวนเศรษฐกิจพบว่า ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันมีความตระหนักและความกระตือรือร้นที่จะให้การสนับสนุน อีกทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐานส่วนใหญ่มีความพร้อมในการสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานรากตามแนวทางการปลูกสวนเศรษฐกิจ ในการจัดอันดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ จำนวน 72 แห่ง จากการพิจารณาในกลุ่มศักยภาพความพร้อมสูง 10 อันดับแรกนั้น มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครบทั้ง 5 ประเภท นั้นหมายความว่าไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาลตำบลต่างก็มีศักยภาพความพร้อมในการสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานราก อีกทั้งตำแหน่งภูมิภาคของประเทศไทยก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตามศักยภาพความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานรากตามแนวทางการปลูกสวนเศรษฐกิจสามารถเพิ่มขึ้นได้ หากมีการออกระเบียบ กฎหมาย ที่รองรับหรือเอื้อต่อการพัฒนาตามแนวทางนี้ นอกจากนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยส่วนใหญ่ยังต้องการการสนับสนุนทางนโยบาย งบประมาณ และการให้ความรู้เชิงนวัตกรรมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากผลการวิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันมีศักยภาพความพร้อมในการสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานรากตามแนวทางการปลูกสวนเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ตามรัฐบาลควรปฏิรูปโครงสร้าง บทบาท และหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีหน้าที่หลักในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับฐานราก โดยกลไกต่าง ๆ อาทิ

การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการกระจายอำนาจโดยเฉพาะมิติด้านเศรษฐกิจและ อำนาจทางการเงิน การคลัง การเพิ่มความยืดหยุ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพ สามารถปรับโครงสร้างหน่วยงานให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจ การกำหนดบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้รับผิดชอบทางด้าน การพัฒนาเศรษฐกิจและการตลาด

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความยากจนจากศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบันในการสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานรากตามแนวทางการปลูกสวนเศรษฐกิจสามารถเริ่มต้นได้จากการสร้างเครือข่ายของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stake Holder) ที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งในมิติของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) และห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) เพื่อให้เกิดผู้นำที่มีภาวะผู้นำขึ้น เช่น การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแม่งานในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงผสมผสาน ประสานความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการรายย่อยในท้องถิ่น วิชากิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการค้าที่ยั่งยืน รวมไปถึงสถาบันการเงินและแหล่งทุนต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดธุรกิจประเภทใหม่ เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ขึ้นในพื้นที่นั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำของผู้บริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีความสำคัญเช่นกัน ที่จำเป็นต้องได้รับการบ่มเพาะและได้รับการขัดเกลาอย่างสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- จรัส สุวรรณมาลา. (2558). *การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น บนเส้นทางการกระจายอำนาจของไทย. ในตุลอำนาจในการเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ชัยวัฒน์ พุ่มซ้อน และกนต์พัฒน์ พรศิริวัชรสิน. (2561). *แนวทางการแก้ไขปัญหาสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 1(1), 25-36.
- ฐิตินาถ ภูมิถาวร. (2564). *วิกฤติการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21: กรณีความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม. วารสารสังคมวิวัฒน์*, 12(2), 68–85.
- ธัญญพัทธ์ ภูริพิณิศนันท์. (2565). *การกระจายอำนาจกับการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. วารสาร มจร บาลีศึกษายุทธศาสตร์บริหาร*, 8(1), 85–100.

- ธีรภัทร์ เสวตวงศ์ และพีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระทางการคลังการตอบสนองความต้องการของประชาชน และความรับผิดชอบต่อ การตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 10(1), 599–611.
- ศิกานต์ อีสระชัยยศ. (2559). การพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น: ประสบการณ์จากนานาชาติ และทางเลือกเพื่อพัฒนาท้องถิ่นไทย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 14(1), 72–98.
- สามารถ ใจเตี้ย. (2562). การเสริมสร้างสุขภาพสังคมผู้สูงอายุในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 28(S2), S185–S194.
- Barrios, S., & Barrios, D. (2004). Reconsidering economic development: the prospects for economic gardening. *Public Administration Quarterly*, 28(1/2), 70–101.
- Bartik, T., & Erickcek, G. (2014). Simulating the Effects of the Tax Credit Program of the Michigan Economic Growth Authority on Job Creation and Fiscal Benefits. *Economic Development Quarterly*, 28(4), 314–327.
- Bartik, T. J. (1991). *Who benefits from state and local economic development policies?* W.E. Upjohn Institute for Employment Research.
- Lowe, N. J. (2014). Beyond the Deal: Using Industrial Recruitment as a Strategic Tool for Manufacturing Development. *Economic Development Quarterly*, 28(4), 287–299.
- Lynch, R. G. (2004). *Rethinking Growth Strategies: How State and Local Taxes and Services Affect Economic Development*. Economic Policy Institute.
- Seyfang, G., & Smith, A. (2007). Grassroots Innovations for Sustainable Development: Towards a new research and policy agenda. *Environmental Politics*, 16(4), 584–603.
- Zumitzavan, V. (2020). Learning preferences and brand management in the Thai housing estate industry. *International Journal of Management and Enterprise Development*, 19(1), 42–57.
- _____. (2022). Practical strategy for maintaining organisational performance in the hospitality industry of Thailand. *International Journal of Management Practice*, 15(1), 108–130.